

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 301/07-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. decembra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti R., a. s., so sídlom B., zastúpenej advokátom JUDr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 ods. 1 a 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 11 C 161/96 z 26. júla 2004 a namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 ods. 1 a 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 242/04 zo 7. júna 2005 a takto

rozhodol:

Sťažnosť obchodnej spoločnosti R., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

1.1 Obchodná spoločnosť R., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), v sťažnosti doručenej Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) telefaxom 12. decembra 2005 a následne predložením originálu 14. decembra 2005 namietala, že uznesením Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 C 161/96 z 26. júla 2004 (ďalej aj „namietané uznesenie“ alebo „napadnuté uznesenie“) boli porušené jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a právo podľa čl. 1 ods. 1 a 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), a taktiež namietala, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 242/04 zo 7. júna 2005 (ďalej aj „namietaný rozsudok“) boli porušené jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru a podľa čl. 1 ods. 1 a 2 dodatkového protokolu.

1.2 Sťažovateľka bola žalovanou v spore o ochranu osobnosti a zaplatenie nemajetkovej ujmy, v ktorom okresný súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 11 C 161/96 z 31. marca 2004 tak, že čiastočne vyhovel návrhu žalobcu, ktorý voči nej uspel s nárokom na uverejnenie ospravedlnenia, avšak v časti nároku na priznanie nemajetkovej ujmy žalobu zamietol. Zároveň okresný súd priznal žalobcovi náhradu trov konania v sume 69 911 Sk. Sťažovateľka napadla označený rozsudok okresného súdu v časti vyhovenia návrhu na uverejnenie ospravedlnenia a v časti týkajúcej sa náhrady trov konania odvolaním tvrdiac, že na uložení povinnosti uverejniť ospravedlnenie už neexistuje právny záujem z dôvodu veľkého časového odstupu od vykonania zásahu do práva žalobcu na ochranu osobnosti. Odvolanie vo vzťahu k trovám konania odôvodnila sťažovateľka tým, že *„Súd v danom prípade aplikoval nesprávne zákonné ustanovenie § 142 O. s. p. a toto aj nesprávne vyložil“*. Prvostupňový rozsudok napadol odvolaním smerujúcim proti výroku

o nepriznaní nemajetkovej ujmy a proti výroku o trovách konania aj žalobca namietajú ich nesprávnosť.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Co 242/04 zo 7. júna 2005 na základe odvolania sťažovateľky potvrdil prvostupňový rozsudok, pokiaľ ide o výrok o uložení povinnosti uverejniť ospravedlnenie, a zároveň zmenil výrok o trovách konania tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

Porušenie označených práv namietaným rozsudkom krajského súdu vidí sťažovateľka v tom, že krajský súd sa podľa jej názoru nevysporiadal s jej námietkami proti uloženiu povinnosti uverejniť ospravedlnenie a o trovách konania rozhodol spôsobom nezlučiteľným s ustanoveniami čl. 46 ústavy a čl. 6 dohovoru v spojení s čl. 20 ústavy a čl. 10 dohovoru.

Sťažovateľka vo svojom odvolaní proti výroku prvostupňového súdu o uložení povinnosti uverejniť ospravedlnenie dôvodila najmä tým, že:

„Práva podľa čl. 13 ods. 1 ObčZ sa nepremlčujú (§ 100 ods. 2 ObčZ a contrario). To však neznamená, že právo na poskytnutie primeraného zadosťučinenia v nepeňažnej forme možno uplatniť kedykoľvek bez ohľadu na plynutie času. Súd je vždy povinný skúmať existenciu právneho záujmu na požadovanom ospravedlnení, nakoľko platí, že na každej žalobe musí existovať právny záujem (R 65/72). Právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR totiž v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd garantuje, že nezávislý a nestranný tribunál rozhodne iba o spore, ktorý je skutočný a vážny (rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva so sídlom v Strasbourgu vo veciach Le Compte, Von Leuven a De Meyere c/a Belgicko z roku 1981, Fayed c/a Spojené kráľovstvo z roku 1994 alebo Masson a Van Zon c/a Holandsko z roku 1995). Ak účastník predloží súdu spor, ktorý je fiktívny alebo iluzórny, ide o zneužitie práva, ktorému čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nemôže poskytnúť ochranu, nakoľko v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy SR v spojení s čl. 12 ods. 4 Ústavy SR sa chráni iba výkon (nie zneužitie) základných práv a slobôd.

Neexistencia právneho záujmu môže byť teda dôvodom na zamietnutie návrhu na uloženie povinnosti uverejniť ospravedlnenie (mutatis mutandis Švestka, J. a kol.: Ochrana osobnosti, LINDE Praha, a. s., 1996, str. 162, 163).

V danom prípade bola predmetná fotografia uverejnená dňa 21. 02. 1995, teda viac ako pred deviatimi rokmi. Obsahom ospravedlnenia je skutočnosť, že žalovaný uverejnil fotografiu bez súhlasu osoby, ktorá je na nej vyobrazená. Obsah ospravedlnenia však nevyvracia homosexuálnu orientáciu žalobcu (ktorú žalobca navyše popiera), čo naznačovala fotografia a ktorá mala byť údajne dôvodom posmeškov na adresu žalobcu, urážok a osočovania. Z uvedených dôvodov podľa nášho názoru na uverejnení ospravedlnenia nie je daný právny záujem vzhľadom na časový odstup, nakoľko s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou si čitatelia denníka N. na uverejnenú fotografiu pamätať nebudú. Právny záujem nie je daný aj z dôvodu, že ospravedlnenie nemôže plniť účel vo vzťahu k osobám, ktoré sa žalobcovi posmievali, urážali ho alebo ho osočovali pre jeho údajnú homosexuálnu orientáciu.

Žalobca mohol uplatniť primerané zadosťučinenie v inej forme, napríklad sa mohol domáhať určenia neoprávnenosti zásahu do jeho osobnostných práv alebo požadovať uloženie povinnosti zaslať ospravedlňujúci list za neoprávnené použitie fotografie žalobcu a pod.“

Argumentácia sťažovateľky v citovanom odvolaní proti rozsudku okresného súdu bola teda založená na tom, že ospravedlnenie sa žalobcovi vzhľadom na značný časový odstup od vykonania zásahu už nebude plniť svoj účel, a preto uloženie tejto povinnosti nebude spĺňať atribút legitímnosti a primeranosti. Podľa sťažovateľky ospravedlnenie smeruje k odstráneniu dôsledkov zásahu u verejnosti. Predpokladom splnenia tejto funkcie je však to, že si verejnosť zásah pamätá a keďže od zásahu do rozhodnutia okresného súdu uplynulo už viac než desať rokov, je tento predpoklad iba iluzórny. Preto zásah do slobody prejavu a práva na informácie môže byť legitímny a primeraný iba za predpokladu, že je spôsobilý splniť svoj účel. Poukazujúc na zásadu vigilanti bus iura, ako aj na to, že dispozícia s návrhom je vecou žalobcu, sťažovateľka zdôraznila, že bolo na žalobcovi, aby si zvolil prostriedky ochrany, ktoré sú s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu primerané, t. j. spĺňajú zákonné a ústavné podmienky. V súvislosti s tým dala do pozornosti

okolnosť, že sám žalobca upustil v priebehu konania od domáhania sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

S odvolaním sa na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva sťažovateľka dospela k názoru, že námietka zásahu do práva na slobodu prejavu a práva na informácie uložením povinnosti, ktorá nie je vzhľadom na konkrétne okolnosti primeraná a legitímna, je námietkou relevantnou, ktorú súd nemôže opomenúť a musí sa s ňou vysporiadať.

Opomenutím vysporiadať sa s uvedenou relevantnou námietkou došlo v danom prípade podľa názoru sťažovateľky zo strany krajského súdu k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základných práv podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru. Sťažovateľka sa domáha, aby ústavný súd deklaroval porušenie jej označených práv krajským súdom, avšak nežiada zrušenie výroku, ktorým bola potvrdená povinnosť uverejniť ospravedlnenie uložená jej okresným súdom.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka odôvodňuje, v čom vidí namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práv podľa čl. 1 ods. 1 a 2 dodatkového protokolu namietaným rozsudkom krajského súdu. Uvádza, že krajský súd nepriznal v danom prípade podľa § 142 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov a v súvislosti s tým tvrdí, že *„aplikoval diskrečné oprávnenie podľa čl. 142 ods. 3 O. s. p. spôsobom nezlučiteľným s vyššie citovanými ustanoveniami Ústavy SR a Dohovoru“*.

Z uvedeného sťažovateľka vyvodzuje, že výrok napadnutého rozsudku o náhrade trov konania nemal právny základ a v konečnom dôsledku došlo k tomu, že krajským súdom jej nebola poskytnutá garancia náhrady tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musela zaplatiť, a pritom by ich nemusela zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom.

Aj pokiaľ ide o výrok o náhrade trov konania, sťažovateľka uviedla, že krajský súd ani tento výrok vo vzťahu k ňou uplatneným námietkam neodôvodnil.

Uvedené dôvody podľa sťažovateľky sa vzťahujú aj na namietané uznesenie okresného súdu, ktorým pre nezaplatenie súdneho poplatku zastavil konanie o odvolaní žalobcu proti výroku rozsudku okresného súdu sp. zn. 11 C 161/96 z 31. marca 2004 o nepriznaní nemajetkovej ujmy a proti výroku o trovách konania. Sťažovateľka poukázala na to, že sa o uznesení okresného súdu sp. zn. 11 C 161/96 z 26. júla 2004 dozvedela až z odôvodnenia rozsudku krajského súdu sp. zn. 8 Co 242/04 zo 7. júna 2005 a nemá ho k dispozícii. V spojitosti s týmto uznesením sťažovateľka vyjadruje názor, že *„V danom prípade súd prvého stupňa opomenul aplikovať § 146 ods. 2 prvá veta O. s. p., podľa ktorého ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. I toto uznesenie porušuje vyššie označené práva sťažovateľa z rovnakých dôvodov.*

Vzhľadom na to, že Krajský súd v Bratislave rozhodol o náhrade trov konania an block, náprava sa nedosiahne iba zrušením jeho rozhodnutia, ale iba vtedy, ak dôjde k zrušeniu aj uznesenia súdu prvého stupňa“.

1.3 Vzhľadom na tieto dôvody sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Bratislave porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru a právo sťažovateľa na slobodu prejavu a právo na informácie podľa čl. 26 ods. 1, 2, 4 Ústavy SR a čl. 10 ods. 1, 2 Dohovoru tým, že odôvodnení rozsudku sp. zn. 8 Co 242/04 zo dňa 07. 06. 2005 sa nevysporiadal s námietkami sťažovateľa proti uloženiu povinnosti uverejniť ospravedlnenie.

2. Krajský súd v Bratislave porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru a právo sťažovateľa na majetok podľa čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy SR a čl. 1 ods. 1, 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru tým, že v rozsudku sp. zn. 8 Co 242/04 zo dňa 07. 06. 2005 v poradí

druhým výrokom mu nepriznal náhradu trov konania vo veci návrhu na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a tým, že tento výrok neodôvodnil.

3. V poradí druhý výrok rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 242/04 zo dňa 07. 06. 2005 sa zrušuje v rozsahu, v akom sťažovateľovi nebola priznaná náhrada trov konania vo veci návrhu na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy.

4. Okresný súd Bratislava V uznesením sp. zn. 11 C 161/96 zo dňa 26. 07. 2004 porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru a právo sťažovateľa na majetok podľa čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy SR a čl. 1 ods. 1, 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru tým, že mu nepriznal náhradu trov konania vo veci návrhu na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy.

5. Uznesenie Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 11 C 161/96 zo dňa 26. 07. 2004 sa v časti výroku o náhrade trov konania zrušuje.

6. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania. “

1.4 Keďže ústavný súd považoval za potrebné oboznámiť sa so stanoviskom okresného súdu aj krajského súdu k prijatiu sťažnosti na ďalšie konanie, obrátil sa výzvami zo 14. augusta 2007 na predsedov uvedených súdov. Vyjadrenie krajského súdu k sťažnosti bolo ústavnému súdu doručené 24. augusta 2007 a doplňujúce vyjadrenie 6. septembra 2007. Krajský súd však k meritu veci neuviedol nič relevantné odvolávajúc sa na to, že nemá k dispozícii súvisiaci súdny spis. Okresný súd vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 27. septembra 2007 označil sťažnosť sťažovateľky za zjavne neopodstatnenú. Ďalej poukázal na to, že „Súd uznesením zo dňa 26. 7. 2004 odvolacie konanie zastavil z dôvodu, že odvolateľ v určenej lehote nezaplatil súdny poplatok, čo bolo v tom čase v súlade so zák. č. 71/1992 Zb. (§ 5 ods. 1 p, a, § 8 ods. 1, § 10 ods. 1).

V tomto rozhodnutí zároveň súd rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, čo odôvodnil ustanovením § 146 ods. 1 p, c, O. s. p. bez ďalšej kompletizácie. Zastávam názor, že súd nepochybil ani neukrátil účastníka na svojich právach. V danom prípade rozhodnutie o náhrade trov konania sa týkalo len odvolacieho konania, nie konania celého a preto aj odôvodnenie je dostatočné“.

Sťažovateľka, ktorej ústavný súd zaslal na vyjadrenie citované stanovisko okresného súdu, ho v podaní z 18. októbra 2007 označila za nesprávne. Nesúhlasila s názorom okresného súdu, ktorý dôvodil tým, že napadnutým uznesením zastavil iba odvolacie konanie o odvolaní žalobcu pre nezaplatenie súdneho poplatku, a preto rozhodol len ohľadne trov odvolacieho konania. Mohlo by to tak byť iba za predpokladu, že by to *expressis verbis* vyplývalo z výroku predmetného uznesenia. Ústavnou a zákonnou požiadavkou na výrok akéhokoľvek rozhodnutia je totiž požiadavka, aby bol určitý.

Sťažovateľka vyslovila zároveň názor, že na daný prípad mal okresný súd aplikovať ustanovenie § 146 ods. 1 OSP, a pretože okresný súd aplikoval ustanovenie, ktoré sa na daný prípad nevzťahuje, zakladá to svojvoľnosť a arbitrárnosť namietaného uznesenia. Zastavenie konania pritom zaviniť žalobca tým, že nezaplatil súdny poplatok.

II.

Základné východiská ústavného súdu na rozhodovanie pri predbežnom prerokovaní sťažnosti

2.1 Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu

bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

2.2 Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Ústavný súd nepreskúmava, či v konaní vedenom všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, pretože to je v právomoci všeobecných súdov v rámci konaní o opravných prostriedkoch.

Ústavnou kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní vedenom ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne I. ÚS 20/03, IV. ÚS 252/04).

Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi označenými základnými právami alebo slobodami a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý

im predchádzal. V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosti za zjavne neopodstatnené a podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ich odmietne. Zjavná neopodstatnenosť teda znamená, že už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd nezistí žiadnu reálnu možnosť porušenia základného práva alebo základnej slobody napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne postupmi, ktoré im predchádzali v konaní vedenom orgánmi verejnej moci, osobitne v konaní vedenom všeobecnými súdmi.

2.3 Podľa ustanovenia čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 1 ods. 1 a 2 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 10 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice (ods. 1). Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti, aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci (ods. 2).

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo (...) prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd už uviedol, že: „Predpokladom uplatnenia práva na spravodlivý proces, ktoré sa zaručuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je nezávislosť a nestrannosť súdu. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru“ (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

III.

Závery a rozhodnutie ústavného súdu vo vzťahu k namietaným porušeniam základných práv

3.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 ods. 1 a 2 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu sp. zn. 11 C 161/96 z 26. júla 2004

Z obsahu sťažnosti a z vyžiadaného súvisiaceho spisu okresného súdu vyplýva, že v právnej veci žalobcu o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 11 C 161/96 z 31. marca 2004, ktorým vyhovel žalobe žalobcu v časti, ktorou sa domáhal uložiť sťažovateľke povinnosť uverejniť ospravedlnenie po tom, ako dospel k záveru, že zverejnením fotografie žalobcu v sťažovateľkou (resp. jej právnou predchodkyňou) vydávanom denníku došlo k závažnému zásahu do osobnostného práva žalobcu, a to práva na intimitu. Zároveň týmto rozsudkom okresný súd zamietol žalobu v časti, v ktorej sa žalobca domáhal priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako nedôvodnú. Napokon okresný súd s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 3 OSP zaviazal sťažovateľku na náhradu trov konania.

Proti označenému rozsudku okresného súdu podali odvolanie žalobca aj sťažovateľka. Žalobca napadol prvostupňový rozsudok v jeho zamietajúcej časti, teda ohľadne výroku týkajúceho sa nepriznania nemajetkovej ujmy, ako aj proti výroku o náhrade trov konania, resp. nesprávne určenej sumy trov. Odvolanie sťažovateľky smerovalo proti výroku, ktorým okresný súd vyhovel žalobe, a tiež proti výroku o náhrade trov konania.

3.2 Pokiaľ sťažovateľka namieta porušenie jej označených práv uznesením okresného súdu sp. zn. 11 C 161/96 z 26. júla 2004, ústavný súd zistil, že namietaným uznesením okresný súd v právnej veci žalobcu o jeho odvolaní proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 11 C 161/96 z 31. marca 2004 rozhodol tak, že odvolacie konanie zastavil

a zároveň vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo a náhradu trov konania. Okresný súd takto rozhodol s poukazom na ustanovenie § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov účinnom v relevantnom čase, t. j. z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku žalobcom v určenej lehote, a to ani napriek výzve a poučení o možných následkoch nezaplatenia poplatku.

K sťažovateľkou vytýkanému pochybeniu okresného súdu, ktoré malo spočívať v tom, že jej nebolo doručené uznesenie okresného súdu sp. zn. 11 C 161/96 z 26. júla 2004, ústavný súd poznamenáva, že na rozdiel od rozsudku, uznesenie súd podľa § 168 ods. 2 OSP doručí účastníkom, len ak je proti nemu odvolanie alebo ak to je pre vedenie konania potrebné alebo ak ide o uznesenie, ktorým sa účastníkom ukladá nejaká povinnosť. Zákon teda neukladá súdu povinnosť doručiť účastníkom každé uznesenie.

Uznesenie o zastavení konania o odvolaní žalobcu proti prvostupňovému rozsudku a nepriznaní náhrady trov konania účastníkom z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku je uznesením, ktorým sa rozhodlo o procesnom úkone účastníka, ktorý odvolanie podal, a boli ním dotknuté iba práva a povinnosti tohto účastníka. V súvislosti s tým je tiež potrebné pripomenúť, že právo podať odvolanie prináleží iba tomu z účastníkov, ktorému bola rozhodnutím súdu spôsobená určitá ujma. Ústavný súd z obsahu spisu nezistil, že by sťažovateľke bola v súvislosti s konaním o odvolaní žalobcu proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 11 C 161/96 z 31. marca 2004 spôsobená nejaká ujma alebo by jej vznikli nejaké trovy. Okresný súd ani nezaslal sťažovateľke žalobcom podané odvolanie na vyjadrenie, a preto o ňom nemala až do doručenia namietaného rozsudku krajského súdu vedomosť.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že okresný súd pri doručovaní namietaného uznesenia postupoval v súlade s citovaným ustanovením § 168 ods. 2 OSP.

Vzhľadom na uvedené nepovažuje ústavný súd za potrebné zaoberať sa podrobnejšie argumentáciou sťažovateľky, pokiaľ ide o vytýkané nedostatky namietaného uznesenia. Hoci okresný súd naozaj vo výroku, ktorým žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok

na náhradu trov konania a *expressis verbis* neuviedol, že rozhodol len ohľadne trov odvolacieho konania, vyplýva to zjavne z kontextu namietaného uznesenia.

Aj keď možno prisvedčiť názoru sťažovateľky vyslovenom v jej podaní z 18. októbra 2007, označenom ako „*Vyjadrenie k stanovisku odporcov*“, podľa ktorého zastavením odvolacieho konania došlo v skutočnosti aj „*k zastaveniu celého konania, a to ohľadne uplatneného (samostatného) nároku navrhovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pretože ohľadne tohto nároku sa v dôsledku uznesenia o zastavení konania konať už nemalo a nemohlo*“, neznamená to však zároveň, a ústavný súd nevidí ani žiadnu opodstatnenosť pre akceptáciu jej úsudku, že v dôsledku toho došlo vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch k rozhodnutiu o trovách celého konania. O náhrade trov konania pred súdom prvého stupňa, ako aj o náhrade trov odvolacieho konania o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 11 C 161/96 z 31. marca 2004 bolo rozhodnuté rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 242/04 zo 7. júna 2006.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd nezistil žiaden dôvod na prijatie záveru, že by namietané uznesenie akokoľvek vyznelo v neprospech sťažovateľky, resp. že by bola týmto uznesením priamo dotknutá, a vzhľadom na to nebol na jej strane splnený ani základný subjektívny predpoklad, ktorý by u nej zakladal možnosť na to, aby proti nemu mohla podať odvolanie.

Tieto skutočnosti neumožnili ústavnému súdu zistiť vyžadovanú priamu súvislosť medzi namietaným porušením práva sťažovateľky na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu, resp. možnosť ich porušenia.

Možnosť porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a práva podľa čl. 1 ods. 1 a 2 dodatkového protokolu odvodzuje sťažovateľka vo väzbe na porušenie jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nemohlo byť porušené jej právo

na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ani základné právo na súdnu ochranu (prístup k súdu) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, neprichádza do úvahy ani možnosť porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 a 2 dodatkového protokolu. Absencia porušenia ústavnoprocených princípov totiž zásadne vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecného súdu za porušenie práv sťažovateľky hmotnoprávneho charakteru upraveného v označenom článku ústavy (m. m. II. ÚS 201/04, IV. ÚS 184/05, IV. ÚS 189/07). Ústavný súd totiž v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z týchto právnych záverov ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru a podľa čl. 1 a 2 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 242/04 zo 7. júna 2005

Porušenie označených práv vidí sťažovateľka okrem iného v tom, že podľa jej tvrdenia krajský súd opomenul v odôvodnení uvedeného rozsudku vysporiadať sa s jej námietkou, že zásah do práva na slobodu prejavu a práva na informácie uložením povinnosti, ktorá nie je vzhľadom na konkrétne okolnosti legitímna a primeraná, je námietkou, ktorá je relevantná. Sťažovateľka túto námietku opiera o to, že inkriminovaná fotografia žalobcu bola uverejnená pred takmer desať a pol rokom. Na uverejnení ospravedlnenia, ktoré mala sťažovateľka na základe súdneho rozhodnutia uverejniť, nemohol byť vzhľadom na značný časový odstup právny záujem, a preto ospravedlnenie po toľkých rokoch nebude plniť svoj účel.

Za zákonné právo účastníka konania zaručené ústavou považuje sťažovateľka aj to, aby bolo súdne rozhodnutie riadne odôvodnené. Poukazuje na to, že dostatočné odôvodnenie verdiktu súdu je esenciálnou náležitosťou každého súdneho rozhodnutia a účastník má právo na to, aby sa súd vysporiadal s jeho argumentmi.

K namietanému porušeniu označených práv došlo podľa sťažovateľky aj tým, že krajský súd nepriznal v danom prípade podľa § 142 ods. 3 OSP žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania. Krajský súd nezohľadnil, že predmetom konania boli dve samostatné veci, a to uplatnené právo na zadosťučinenie podľa čl. 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka (návrh na uverejnenie ospravedlnenia) a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa čl. 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V súvislosti s tým sťažovateľka ďalej uviedla:

„Samostatnosť nárokov je daná tým, že, oba nároky mohli byť uplatnené v samostatnom konaní, a v takom prípade sa úspech alebo neúspech pri každom uplatnenom nároku posudzuje samostatne. Predpokladom aplikácie § 142 ods. 3 O. s. p. je čiastočný úspech účastníkov konania vo veci. Nie je však možné považovať za čiastočný úspech, ak žaloba, v ktorej sa uplatnili viaceré nároky, bola čiastočne úspešná a čiastočne sa zamietla tak, že úspech i neúspech sa týkali samostatných nárokov. V takom prípade sa plný úspech alebo čiastočný úspech vo veci skúma so zreteľom na každý nárok, ktorý by ináč mohol byť samostatne uplatnený (...)

Aplikácia § 142 ods. 3 O. s. p. preto vôbec neprichádzala do úvahy, pretože každý z účastníkov mal plný úspech vo veci.

Potom však platí, že navrhovateľovi mala byť priznaná náhrada trov konania ohľadne úspešného uplatnenia primeraného finančného zadosťučinenia a žalovanému náhrada trov konania ohľadne úspechu vo veci náhrady nemajetkovej ujmy. Takúto aplikáciu § 142 ods. 1 O. s. p. považujeme za spravodlivú (§ 1 O. s. p.), nakoľko vzhľadom na návrhový charakter konania bolo na navrhovateľovi, aby odôvodnil, navrhol dôkazy a uniesol dôkazné bremeno ohľadne existencie zákonných podmienok priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.“

Z týchto dôvodov nemá výrok napadnutého rozsudku o náhrade trov konania podľa sťažovateľky právny základ a krajský súd jej neposkytol garanciu náhrady tých trov

konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musela vynaložiť. Aj výrok namietaného rozsudku krajského o náhrade trov konania považuje sťažovateľka vo vzťahu k ňou uplatneným námietkam za neodôvodnený.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vyslovil, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 242/04 zo 7. júna 2005 boli porušené jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru a podľa čl. 1 a 2 dodatkového protokolu.

3.4 Výhrady sťažovateľky smerujú v prvom rade proti nedostatočnému odôvodneniu napadnutého rozsudku vo vzťahu k výroku ukladajúcemu jej povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Tým malo dôjsť podľa sťažovateľky k porušeniu jej základných práv podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru.

Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov (čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril žalovaný), stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vykladať a uplatňovať so zreteľom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Z citovaných článkov ústavy a dohovoru však nemožno vyvodzovať, že dôvody uvedené súdom sa musia zaoberať zvlášť každým bodom, ktorý niektorý

z účastníkov konania môže považovať za základný pre svoju argumentáciu (mutatis mutandis I. ÚS 56/01).

Z odôvodnenia podstatnej časti napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že:
„Zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa vychodí, že odporca dňa 21. 2. 1995 uverejnil v denníku N. článok pod názvom „Bratislavskí homosexuáli a lesbičky dostali do vienka nový útulný klub“ s podtitulom „Tolerantný Apollon“, s fotografiou, na ktorej bol navrhovateľ odfotený nahý. Fotografiu použil odporca bez súhlasu navrhovateľa.

Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy (§ 11 Obč. zák.).

Písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy, týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy sa smú vyhotoviť alebo použiť len s jej privolením (§ 12 ods. 1 Obč. zák.).

Privolenie nie je potrebné, ak sa použijú písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky alebo obrazové a zvukové záznamy na úradné účely na základe zákona (§ 12 ods. 2 Obč. zák.).

Podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy sa môžu bez privolenia fyzickej osoby vyhotoviť alebo použiť primeraným spôsobom tiež na vedecké a umelecké účely a pre tlačové, filmové, rozhlasové a televízne spravodajstvo. Ani také použitie však nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami fyzickej osoby (§ 12 ods. 3 Obč. zák.).

Pojem podobizeň v sebe zahŕňa hmotné zachytenie podoby človeka rôznymi technickými prostriedkami, napr. obrazmi, kresbami, fotografiami, filmom, videozáznamom a pod. Obsahom práva k obrazovej snímke je užívacie a dispozičné právo subjektu vo vzťahu k podobizni. Toto právo zahŕňa oprávnenie používať akýmkoľvek spôsobom podobizeň sám, ako aj udeľovať súhlas na jej použitie iným subjektom, alebo, povedané inak, oprávnenie brániť sa proti neoprávnenému použitiu podobizne (obrazovej snímky). Právo zobrazenej osoby udeľovať súhlas na použitie, prípadne rozširovanie podobizne, či iných obrazových snímok, zákon neviaže na žiadnu predpísanú formu; k udeleniu súhlasu tak môže dôjsť aj konkludentne (mlčky). Zásadne však platí, že súhlas so zachytením podoby

treba odlišovať od súhlasu s použitím a rozširovaním podobizne. Zo samotného udelenia súhlasu zachytenia podobizne nemožno automaticky vyvodzovať aj danie súhlasu na použitie a rozširovanie podobizne. Bez ohľadu na to, či súhlas na použitie (a rozširovanie) bol daný výslovne alebo konkludentne, možno udelený súhlas vzťahovať vždy len na také použitie a rozširovanie, ktorého spôsob a rozsah oprávnený subjekt v okamihu udelenia súhlasu poznal (prípadne poznať musel) a ku ktorému teda jeho prejav vôle v podobe privolenia smeroval a smerovať vôbec mohol.

To znamená, že ak oprávnený subjekt (zobrazená osoba) dala súhlas na zverejnenie jeho fotografie, nemožno z tohto súhlasu vyvodzovať privolenie k tomu, aby bola fotografia uverejnená opätovne aj niekde inde, či už tým istým alebo iným subjektom. Ani vtedy, keď súhlas zobrazenej osoby na použitie a rozširovanie podobizne vzhľadom na okolnosti bol všeobecnej povahy, nemožno tento súhlas vzťahovať aj na také spôsoby a rozsah použitia a rozširovania podobizne, s ktorými zobrazená osoba v čase vydania súhlasu nepočítala a ani počítat nemohla a k čomu teda prejav jej vôle nemohol smerovať.

Aj v prípade práva k podobizni (obrazovej snímke) poskytuje občiansky zákonník právnu ochranu len proti takému zásahu, ktorý je neoprávnený. Dôvody vylučujúce neoprávnenosť zásahu stanovuje Občiansky zákonník v ust. § 12 ods. 2, 3 úpravou tzv. zákonnej licencie, a síce pre použitie podobizne a obrazovej snímky k úradným účelom na základe zákona (§ 12 ods. 2 Obč. zák.), ďalej pre účely spravodajstva a na účely vedecké a umelecké (§ 12 ods. 3 obč. zák.). Zákonná licencia predstavuje výnimku z inak platnej zásady, že na zachytenie či použitie podobizne zobrazenej osoby je potrebný jej súhlas. Nutno ešte zdôrazniť, že pokiaľ ide o použitie podobizne a obrazovej snímky, je z hľadiska neoprávnenosti zásahu bez významu, či má použitie zároveň difamujúci charakter.

V riešenej právnej veci bolo dokazovaním preukázané, že navrhovateľ bol na fotografii opoznaný svojimi príbuznými a známymi, čo vyplynulo zo svedeckých výpovedí V. F. a M. P. V konaní nebolo sporné, že odporca fotografiu, na ktorej bol zachytený navrhovateľ, uverejnil bez jeho vedomia a súhlasu, o udelenie ktorého napokon navrhovateľ ani nežiadal. Skutočnosť, ktorá vyplynula z výpovede samotného navrhovateľa, totiž že akty nafotil dobrovoľne a nenamietal proti ich použitiu na letákoch pre účely informačnej kampane proti AIDS, neznamená, že odporca mohol fotografiu z letáku voľne použiť, bez toho, aby si od navrhovateľa pre jej zamýšľané použitie najprv vyžiadal súhlas.

K zvolenému postupu odporcu neoprávňovala ani tzv. zákonná licencia pre účely spravodajstva, na ktorú sa odvolával; o prípad uvedenej zákonnej licencie sa totiž v danej veci nejedná - predmetnú fotografiu nezhotovil odporca a nebola zhotovená pri príležitosti akcie, o ktorej odporca informoval v dotknutom článku, ale, ako bolo už spomenuté vyššie, vyhotovil ju fotograf S. S. a nie v súvislosti s otvorením klubu, o ktorej udalosti v článku referovali noviny vydávané odporcom.

Z uvedených skutočností je potom nutné uzavrieť, že k uverejneniu fotografie, na ktorej je zobrazený navrhovateľ, chýbal odporcovi navrhovateľov súhlas, s tým, že na zverejnenie obrazovej snímky navrhovateľa sa nevzťahovala žiadna zo zákonných licencií v zmysle § 12 ods. 2, 3 obč. zák. Odporca teda uverejnením predmetnej fotografie (bez privolenia navrhovateľa) zasiahol do osobnostných práv navrhovateľa, konkrétne do jeho práva na podobizeň (§ 11, § 12 ods. 1 Obč. zák.). Bolo pritom vedľajšie, či si odporca neoprávnenosti svojho konania bol alebo nebol vedomý.

V dôsledku neoprávneného zásahu odporcu do osobnostných práv navrhovateľa utrpel navrhovateľ nemajetkovú ujmu (§ 13 Obč. zák.); jeho návrh na uloženie povinnosti odporcovi uverejniť text ospravedlnenia, t. j. na zadostučinenie vo forme morálnej satisfakcie bol preto dôvodný a aj postačujúci (napokon navrhovateľ na priznaní peňažnej satisfakcie v ďalšom konaní netrval).

Odvolaací súd z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej -vyhovujúcej - časti vo veci samej ako vecne správny potvrdil (§ 219 O. s. p.), hoci čiastočne z iných právnych dôvodov. “

Pokiaľ sťažovateľka v odvolaní proti rozsudku prvostupňového súdu vo vzťahu k povinnosti uverejniť ospravedlnenie argumentovala tým, že ospravedlnenie sa žalobcovi vzhľadom na značný časový odstup od vykonania zásahu už nebude plniť svoj účel, a preto uloženie tejto povinnosti už nebude spĺňať atribút legitímnosti a primeranosti, vychádzala z toho, že predpokladom splnenia tejto funkcie je to, že si verejnosť zásah pamätá. Tento názor sťažovateľka založila na premise, že uverejnenie ospravedlnenia smeruje k odstráneniu dôsledkov zásahu vo vzťahu k verejnosti.

Z citovaného odôvodnenia napadnutého rozsudku však vyplýva, že hoci ním bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa „*v napadnutej - vyhovujúcej - časti vo veci samej ako vecne správny*“, stalo sa tak v nie nepodstatnej miere na základe iných právnych dôvodov, než o ktoré okresný súd oprel svoje rozhodnutie. Ospravedlnenie v zmysle dôvodov napadnutého rozsudku sa už nevzťahovalo výlučne na odstránenie dôsledkov zásahu u verejnosti, ako to bolo v zmysle dôvodov, na ktorých založil svoje rozhodnutie prvostupňový súd, ale v rozhodujúcej časti plnilo úlohu morálnej satisfakcie voči žalobcovi za zásah do jeho osobnostných práv v dôsledku uverejnenia inkriminovanej fotografie bez jeho privolenia. V takejto situácii stratilo opodstatnenie, aby sa odvolací súd musel osobitne vysporiadať s tou časťou odôvodnenia odvolania sťažovateľky, ktorú považovala za podstatnú pre svoju argumentáciu. Citované odôvodnenie je preto v okolnostiach danej veci podľa názoru ústavného súdu postačujúce aj vo vzťahu k námietke sťažovateľky týkajúcej sa legitímnosti a primeranosti zásahu vo väzbe na slobodu prejavu a práva na informácie.

Odôvodnenie namietaného rozsudku by bolo možné považovať za nepreskúmateľné, iba ak by v daných súvislostiach nebolo odôvodnené vôbec, resp. keby použité odôvodnenie vecne nesmerovalo k podstate posudzovanej otázky. Za arbitrárne by ho bolo možné pokladať za predpokladu, že by bolo v zrejmom rozpore s platným právom.

O žiaden z uvedených prípadov však v danej veci nejde a ústavný súd konštatuje, že v zásadných otázkach krajský súd zaujal zrozumiteľné a jasné stanovisko a vysporiadal sa s nimi ústavne dostatočne konformným spôsobom.

Ústavný súd v tejto spojitosti dodáva, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že

skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajského súdu takéto nedostatky nevykazuje. Vzhľadom na uvedené neexistuje taká súvislosť medzi obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu a základným právom na súdnu ochranu, ako aj právom na spravodlivý proces podľa označených článkov ústavy a dohovoru, ktorá by umožnila vysloviť záver o ich porušení.

Na základe toho ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3.5 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru ústavný súd považuje za potrebné opätovne pripomenúť (pozri bod 3.2 odôvodnenia tohto uznesenia) svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až 48 ústavy. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod právne normy (II. ÚS 78/05).

Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu nie je ani žiadna vecná súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a označenými základnými právami podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 ústavy a právom podľa čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru.

Preto je sťažnosť aj v tomto rozsahu zjavne neopodstatnená podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3.6 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 ods. 1 a 2 dodatkového protokolu došlo podľa sťažovateľky aj tým, že „*krajský súd nepriznal náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov, a to podľa § 142 ods. 3 O. s. p.*“. V súvislosti s tým sťažovateľka vytyka krajskému súdu, že opomenul, že predmetom konania boli dve samostatné veci, a to návrh na uverejnenie ospravedlnenia a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

V nadväznosti na to sťažovateľka vyslovuje názor, že aplikácia § 142 ods. 3 OSP neprichádzala v danom prípade vôbec do úvahy, pretože každý z účastníkov mal vo veci plný úspech, pričom predpokladom aplikácie tohto zákonného ustanovenia je čiastočný úspech účastníkov konania vo veci.

Ústavný súd predovšetkým uvádza, že v odvolacom konaní krajský súd „*Rozsudok prvostupňového súdu v časti výroku o trovách konania (...) zmenil podľa § 220 ods. 1 O. s. p. tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania podľa § 142 ods. 2 O. s. p. (...). Navrhovateľovi by tak vznikol nárok na náhradu trov konania v zmysle § 142 ods. 3 O. s. p. len za predpokladu, že by mu bola priznaná aspoň čiastočná finančná satisfakcia nemajetkovej ujmy, čo sa však nestalo*“.

Vzhľadom na to, že ustanovenie § 142 ods. 3 OSP nebolo v odvolacom konaní vôbec aplikované, je námietka sťažovateľky týkajúca sa jeho nesprávnej aplikácie zjavne neopodstatnená.

Napadnutý postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru ohľadom nepriznania trov konania v danej veci nemožno navyše považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Nemožno sa predovšetkým stotožniť s tvrdením sťažovateľky, že každý z účastníkov mal vo veci plný úspech. Ústavný súd považuje za podstatné to, že oba nároky, ktoré boli predmetom konania (a to návrh na uverejnenie

ospravedlnenia a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch), boli založené na identickom skutkovom základe a je toho názoru, že žalobca uspel v tom, čo bolo v danej veci kľúčové (morálne zadosťučinenie). Súd mu totiž dal v plnej miere za pravdu, že bolo neprípustným spôsobom zasiahnuté do jeho osobnostných práv tým, že sťažovateľka bez jeho súhlasu uverejnila fotografiu, na ktorej bol zobrazený, a na zverejnenie tejto snímky sa nevzťahovala žiadna z tzv. zákonných licencií podľa § 12 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Ak krajský súd oprel výrok o náhrade trov konania o ustanovenie § 142 ods. 2 OSP, rozhodol v súlade s výsledkom konania (žalobca mal vo veci čiastočný úspech), a preto jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť ani k ústavnoprávnemu pochybeniu, na ktoré by bolo potrebné reagovať zrušením napadnutého rozsudku v časti týkajúcej sa náhrady trov konania, ako to požadovala sťažovateľka.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu a najmä rozsahom odôvodnenia nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto odôvodnenia. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu interpretácia § 142 ods. 2 OSP a jeho odôvodnenie krajským súdom v danej veci takéto nedostatky nevykazuje.

K tomu možno navyše dodať, že vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je chrániť občana pred skutkovými a právnymi omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

Keďže ústavný súd dospel k záveru, že medzi namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým rozsudkom krajského súdu neexistuje priama príčinná súvislosť, nemohlo v nadväznosti na to dôjsť ani k porušeniu ďalších sťažovateľkou označených práv.

Z uvedených skutočností vyplýva, že ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označených základných práv, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj v tejto časti odmietol, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. decembra 2007